BEKOPT EN GETROUW VERHAAL VAN DE REIS VAN COMMANDEUR JELDERT JANSZ GROOT UIT TEXEL NA EN IN GROENLAND &c

**Deszelfs verblijf op de kust van Oud-Groenland,
na het verongelukken van deszelfs onderhebbend schip
tussen IJsland en Statenhoek.**

Voorgevallen in Ao. 1777 en 1778.

**Gedrukt voor de auteur
en te bekomen bij de Wed. van A. van Rijschooten en zoon
op de Haarlemmerdijk, bij de Kleine Vismarkt te Amsterdam**

AAN DE LEZER

Terwijl de zeldzame gevallen en omstandigheden mij in mijn omzwerving in het ijs aan de kust van Oud Groenland, in het vorige jaar is wedervaren, naar alle gedachten uw weetlust zullen opgewekt hebben, en ik hieraan graag wil voldoen, zowel ter herinnering van de Goddelijke bescherming aan mijn persoon daarin bewezen, welke herinnering en verlevendigmaking in mij best wordt terwege gebracht, door op een geregelde wijze over alle bijzondere ontmoetingen te denken, waaromtrent het opstellen van zulk een bericht zeer dienstig is, als ter aanwijzing van de gevaren die er bij en omtrent zulke omzwervingen in samen lopen, en de middelen, die naast de Goddelijke hulp, de beste zijn om deze zo veel mogelijk te ontwijken, te voorkomen; en eindelijk, ter verkrijging van meerdere kundigheid van de plaatsen, in die oord waar men behoort te landen om volk te vinden, en zijn ontkoming en levensonderhoud als anderszinds, op de gemakkelijkste en zekerste wijze te zoeken, alsook om de zeden en gewoonten der inwonenden enigszins beter te leren kennen. Zo heb ik op verzoek en met behulp van enige vrienden dit volgende verhaal daarvan opgesteld en in druk gegeven; hopende dat het met genoegen en met vrucht mag gelezen, en onder ‘t overdenken daarvan, Gods goedheid aan mij en vele daarin betoond, mag erkend en bewonderd worden.

Niettegenstaande mij ‘t voorgevallene, over ‘t algemeen genomen, vrij duidelijk voor de geest is, moet ik de lezer echter waarschuwen dat hij dit verhaal niet ziet als een volkomen samenstel van al het gebeurde, terwijl ten eerste, mijn scheepsjournaal met het verongelukken van mijn onderhebbend schip verloren is geraakt; ten tweede, dat mij sedert die tijd het schrijfgereedschap heeft ontbroken; en dat daar door ten derden, mij veel geringe omstandigheden zijn ontgaan, en dat eindelijk de begeerte van velen, om dit verhaal in druk te zien, mij niet voldoende tijd heeft overgelaten om alles te herinneren.

De goedwillige lezer zal toch de belangrijkste bespeuren, en de minder belangrijke gemakkelijk daaruit kan vissen, wil ik liever iets nalaten te melden, ‘t geen ik niet duidelijk herinner, dan dit verhaal met twijfelachtige en wantrouwige bijzonderheden op te pronken.

Mijn wens is, dat God alle zeevarende personen voor zulke en soortgelijke droevige en kommerlijke omstandigheden te bewaren en beveiligen, waar mede ik blijf

UWEd. genegene dienaar,

JELDERT JANSZ GROOT.

VERHAAL DER REYZE
VAN COMMANDEUR
JELDERT JANSZ GROOT
**Met het schip ANNA, gedestineert naar GROENLAND,
geëquipeert met 44 koppen, onder Directie van de
Heeren CLAAS HEYN en ZOON,
a *West-Zaandam,* Ao. 1777.**

10 April.

Ligten wij het anker voor *Amsterdam,* kwamen de 14 dito onder de *Vlieter. (1)*

15 dito.

Ligten wij ons anker, en zeilden voorts in *Texel* en naar zee, de wind N.N.O.

17 dito.

Op 57 graden Noorder breedte, stijve koelte, de wind W.N.W. brak onze Fokke-raa (2), maakte van een nieuwe Groot-Marsseraa een andere Fokke-raa; deze was ‘s avonds gereed; vervolgens de reis vervorderde, kwamen wij de 15 Mei op 75 graden aan het Zuid IJs, liepen daar in, en kwamen er de 19 dito door, en de 30 dito.

Met, bij gis, wel honderd schepen aan een veld, waaraan wij de twee walvissen, tezamen groot 28 vaten spek vingen.

1 Juni.

Raakten bezet, verloren aan hetzelfde veld 3 vissen, bij gis op 78 gr. 50 min. en bleven daar 16 dagen bezet. Terwijl gedurende die tijd de Commandeur *Cl. Keuken* de Jonge in ons gezicht zijn schip verloor, hadden wij veel deining; vervolgens gezeild, gedreven, aan een ander veld vast gemaakt, en bevonden ons in ‘t begin van Juli, op 71 graden, 30 min. in het ijs, dan bezet en dan vrij schip.

17 Juli.

Vingen een vis van 30 vaten; op 71 gr.

18 Juli.

Vingen wederom een vis, groot 36 vaten, met Commandeur *Marten Jansz.* In Comp., en hadden het Land van *Galamkes* in’t gezicht, bij gis 13 mijlen van de wal; hadden daags veel Oostelijke winden, met stijve koelte, gelijk wij de gehele zomer meest gehad hebben, dreven dagelijks om de Zuid, zagen vele walvissen, doch geen gelegenheid, vermits de bovengemelde bezetting, om deze te vangen.

1 Aug.

Hadden in de bezetting in ons gezicht 28 schepen, lagen aan een flard met *Klaas Kastrikum, Jacob Broertjes, Volkert Jansz* en *Marten Jansz.*

4 dito.

Zaagden wij in een flard, kregen een weinig opening, de wind N.O. werkte in ‘t Z.O. op, met mooi weer; waren nog met ons 27 schepen in ‘t gezicht, doch bleven met ons 5 schepen bij elkaar, drijvende om de Zuid, vorderende niet veel naar buiten, blijvende in ‘t gezicht van het land van *Galamken*; de kust liep zo wij peilden Z.W. en N.O., gisten 10 tot 12 mijlen van de wal te zijn, en bevonden het land zeer hoog.

19 dito.

Zagen wij met een blink, nog 13 schepen, en waren met ons 9 schepen dicht bij elkaar, waarvan 5 reeds genoemd, en de overige 4 waren: *Roeloff Meyer, Jb. Bremer, Dirk Broer* en *Rikkert Hend. De Hidder* van *Gottenburg.* ‘s Avonds om 5 uur begon het hard te waaien uit het O. ten N., wanneer *Volkert Jansz* zijn schip verloor, borgen het volk en de fictualie, waarvan wij een vierde bij ons hielden, kregen een orkaan, zodat men niet staan kon op het dek, zijnde toen op de hoogte van 68 graden.

20 dito.

De orkaan hield aan, hier verloor *Maarten Jansz* zijn schip al vroeg in de dageraad. Borgen het volk en fictualie, verdeelden hetzelve met *Kastrikum* en *Broertjes.* Het schip van *Kastrikum* werd 9 voet uit zijn last gekrongen (3), hebbende het schip van *Jacob Broertjes* het mede zeer kwaad, wordende het zelve zodanig tegen het schip van *Kastrikum* aangedrongen, dat zijn sloepen van de galg afkroden, tot op de kraanbalk (4) en boord, en bleef daar wel 3 dagen op staan. Alle kabeltouwen, en een gedeelte van de sloepen van de twee laatstgenoemden raakten weg. Ons schip lag vrij veilig aan drie nieuwe kabeltouwen vast, maar geen scheepslengte achter ons lagen de ijsschotsen, die wij bij meting 24 voeten dik bevonden, zo hoog op elkaar geschoven, dat wij van de top daarvan in de grote mars (5) hebben gezien, en verwonderden ons, dat met dit alles het schip nog zo gemakkelijk zat. Hebbende voor zover het mij heugt nooit zulk een harde wind beleefd. Zelfs bevreesd zijnde dat onze stengen en masten van het schip zouden hebben gewaaid bij de vlaag, ofschoon het schip op de wind lag, en met de voorsteven tegen de schotsen aanwaaide, hetzelve zodanig op zij, dat de breegang (6) aan het water viel. Wij konden door de wind niet op het dek blijven staan, en door het gonsen der touwen niet met elkaar spreken, deden het noodgebed, en God bewaarde ons die dag.

21 Aug.

Het weer bedaard zijnde, bevonden wij ons met *Klaas Kastrikum* en *Broertjes* nog na bij de anderen, zijnde de 4 andere schepen van *R. Meyer, Jb. Breemer, Dirk*

Broer en *R. Hend. De Hidder,* 3 to 4 mijlen van ons O.N.O. afgeraakt. Wij waren op 67 gr. 40 min. en gisten 9 mijlen van ‘t land te zijn, het welke wij dagelijks in ‘t gezicht hadden gehad, lopende de kust nog Z.W. en N.O.

22 dito.

Mooi weer, weinig koelte uit het Westen. *Klaas Kastrikom* en *Jb. Breemer* zonden toen enige van hun volk naar de andere reeds gemelde schepen. Kregen bericht dat *R. Meyer* en *Jb. Breemer* ook hun schepen hadden verloren. Wij hadden toen het volk van *Volkert Jans* en *M. Jansz* op onze 3 schepen verdeeld, en bij ons aan boord 81 koppen, lagen heel zwaar bezet, sterke inkruing, welke aanhield tot in het laatst van de maand Augustus, wanneer wij een sterke deining kregen, los raakten, en haalden met ons schip naar de schepen van *Kastrikum* en *Broertjes* toe. Het schip van *Kastrikum* nog geheel op het ijs gekrongen zittende, niet wetende of het zelve heel dan stukken was, ramde met ons schip tegen het ijs aan, om het zelve daar af te krijgen, hetwelk op deze wijze toeging. Wij haalden ons schip enige honderden roeden (7) terug, en trokken met 150 man ons schip tegen het ijs aan, hetgeen wij tot 5 malen toe herhaalde, als wanneer het ijs los brak en het schip in het water kwam, zijnde hetzelve zeer lek, zodat men het met 2 pompen nauwelijks boven konden houden. Dreven van die tijd af tot 6 September toe, met mooi weer, nogal om de Zuid, wanneer *Dirk Broer* en *Rikkert Hendsz. de Hidder,* na gissing op 66 gr: in het Z.Z.W. uit ons gezicht zeilden, bleven wij nogal bezet, kregen ‘s avonds een storm uit het O.N.O. en O. ten N. hadden IJsland in ‘t gezicht Z.Z.O. van ons, bij gis 12 mijlen.

7 September.

‘s Morgens de wind O. met harde koelten. De wind aannemende, begon het in de namiddag hard te waaien. ‘s Avonds een storm, als wanneer het ijs sterk begon te malen, kregen wij om 7 uur Command. *M. Jansen* aan boord om met mij te schaften. Kwam aan bakboord over, en moest zo terstond aan stuurboord zij weer uit het schip gaan, alzo wij op dat ogenblik het zelve verloren, zonder dat daar iemand op dacht. Krijgende zeer onverwachts een zware schots aan bakboord in de bredegang, onder de grote Rust (8), waardoor de koks poort onder water raakte, het water over de boeg van het schip liep, en alzo geheel op zij werd gekrongen. Kapten ‘s avonds om 9 uur de taliereeps (9), waardoor de masten, bij het dek afbrekende, over boord op het ijs vielen. Des avonds om 11 uur ging ik met een grote lantaarn in de hand over de schotsen enteren, naar ‘t schip van Command. *Jacob Broertjes,* welk schip het ook zeer gevaarlijk had; zijn kabeltouwen waren gebroken en ook geslipt. Het schip van Comm. *Kastrikum* ook in groot gevaar zijnde, zetten wij al de fictualie en de klederen der matrosen op schots, gingen met alle man naar het zelve toe, had 5 pompen in ‘t schip, waarvan 3 in ‘t voorluik stonden, gooiden een partij vaten over boord, en kregen zeer gelukkig het schip in die nacht lens.

8 September.

Het weer bedarende borgen wij met enig volk de fictualie uit ons schip, krengden het schip van Commandeur *Kastrikum,* hetwelk wij repareerden en zo ver brachten, dat wij het met 2 pompen konden gaande houden, verdeelden het volk en de fictualie op de beide schepen, dreven hard om Zuid, en hielden ‘t land gedurende in het gezicht. Bevonden al mijn goed te hebben verloren, gelijk mede verscheidene van het scheeps volk hun kisten hadden verloren. Zijnde de omstandigheid zo droevig, dat dezelfde alle met mogelijkheid niet kunnen beschreven worden. Dreven zeer hard om de Zuid, totdat wij den 30 September ons bevonden op 64 graden Noorder breedte. Intussen hadden wij verscheidene malen van verre de zee gezien, en dikwijls hoge deiningen gehad, doch nooit gelegenheid gevonden om uit het ijs te komen. Maakten honderd vaten tot schoven (10), en van de hoepels willen (11) om het schip. Sneden 20 walvislijnen stukken, en een geheel zwaar touw, waarmede we de hoepels bonden en rondom het schip hingen, om de schuring van het ijs te voorkomen. In deze omstandigheid raakte het schip van *Jacob Broertjes* tussen vele grote ijsbergen bezet, waardoor het in weinig tijds zodanig beknepen werd, dat het in een ogenblik weg was, wordende de vaten uit het ruim door de zijden heen op het ijs gekrongen. Verloren hierdoor alle fictualie, zonder iets te kunnen bergen, en hadden dus nu nog maar een schip, zijnde dat van de Commandeur *Kastrikum,* welke een grote 2 à 3 mijlen van ons lag. De wind O.N.O. met heel dik weer, regen en sneeuw. Wij ondernamen om over ‘t ijs naar het schip van *Kastrikum* te enteren, doch moesten tot ons leedwezen terug keren. Sloegen een tent op het ijs, waarin wij ons verblijf hielden.

1 October.

Des morgens zeer goed weer, borgen enige weinige fictualie uit het wrak van *Jacob Broertjes,* en 11 sloepen, zetten de fictualie op schots en zagen het schip van *Kastrikum,* die de vlag van de grote steng liet waaien, hetwelk, volgens afspraak, een teken was, als of er kans zag om uit het ijs te komen. Wij gingen met alle man des morgens om 8 uur aan het enteren over de schotsen. Na achterlating van de fictualie en sloepen kwamen wij, na veel sukkelen en gevaar, des namiddags om 2 uur bij hem aan boord. Bevonden ons toen sterk 225 koppen. Doch aan boord komende, vonden wij tot ons leedwezen geen occagie (12) om uit het ijs te komen, hebbende de Commandeur *Kastrikum* dat sein laten waaien, om te doen zien dat hij nog in goede staat was, terwijl hij vreesde, dat door ‘t verongelukken van ‘t schip van *Jacob Broertjes* wij allen verloren waren. Op deze tijd waren wij op de breedte van 63 graden, bij gis 12 mijlen van de wal, lopende de kust Z.W. Bevonden ons dit ogenblik in de aller droevigste ongelegenheid, kunnende maar 2 maal daags ieder man 6 lepels eten krijgen, en genoegzaam geen spek en vlees, alleen erwten en gort en een klein portie hard brood. Ziende zonder uitkomst de dood voor ogen, zijnde omsingelt door een menigte grote ijsbergen.

2 October.

Bleven wij als de vorige dag in die zelve droeve omstandigheden. Bij ons kwamen nog Commandeur *Hans Christiaan Jaspers* met zijn eigen volk, en nog enige andere manschap van geblevene robslagers. Hebbende gemelde Comm. *Jaspers* zijn schip buiten ons zicht aan de buitenkant van het ijs, door harde wind en hoge deining, de 30 September mede verloren. Wij waren toen sterk 286 koppen, zagen elkanderen met bedrukte ogen aan, hadden geen de minste hoop van uitkomst, moetende daarenboven gestadig met 2 pompen pompen.

3 dito.

Gisten wij te zijn 4 mijlen van de wal. Zonden enig volk naar land, die op de buiten eilanden geweest waren, en tegen de avond weer aan boord kwamen, hebbende geen mensen ontdekt. Wij dreven nog al om de Zuid, tot aan de

11 dito.

Wanneer wij ons bevonden op de Noorderbreedte van 60 graden 50 minuten, bij gis 6 mijlen van de wal. Het begon heel hard te waaien uit den Oosten. Liggende nog als tussen de ijsbergen omsingeld, dewelke het schip van Command. K*laas Kastrikum*, zijnde ons laatste schip, des morgens ten 10 uur geheel verbrijzelden met alle sloepen, behalve 2 stuks, die wij behielden. Stonden dus met 286 zielen op schots, hebbende veel werk onze personen te salveren, door de aandrang der ijsbergen. Wij behielden 9 vaten brood en een weinig fictualie, en borgen nog enige zeilen uit de zeilkooi, waarvan wij tenten maakten. Even na de middag was van het ganse schip niets meer te zien. Des avonds woei het een vliegende storm uit het O.N.O, houdende wij ons in 2 opgeslagen tenten.

12 October.

Was het weer bedaard, en kregen toen voor een paar uur grote ruimte, zodat, hadden wij een schip gehad, zouden wij toen in zee hebben kunnen komen. Wij verdeelden na de middag de 9 vaten brood, en kregen daardoor ieder man 13 beschuiten, zijnde dit al de voorraad daar wij op moesten dolen. ‘s Avonds maalden het ijs vreselijk, waardoor wij genoodzaakt waren des nachts wacht te houden, uit schroom voor de ijsbergen, vrezende dat de schotsen, waarop wij ons bevonden, door dezelve zouden worden verbrijzeld.

13 dito.

Des morgens vroeg lag alles dicht en waren nabij het land, gisten omtrent 4 mijlen. Wij namen in ‘t algemeen een besluit om te enteren naar de wal, met die gelukkige uitslag, dat ‘er 42 man aan een eiland land kregen. Onder welke, benevens mij, zich bevonden de Commandeurs *Marten Jansz.* en *Hans Chr. Jaspers.* Vermoeden de andere Comm. met het volk op een ander eiland ten Zuiden van ons land zullen hebben gekregen, zijnde bij de 2 geborgen sloepen enige manschap op de schots staan blijven, waarvan nader zal worden gemeld. Wij moesten deze nacht ons

verblijf op dat eiland onder de bloten hemel houden en verbeelden op die tijd Groenladers op ‘t vaste land te kunnen horen, doch onzeker.

14 dito.

Resolveerden wij met ons 42 zielen des ochtends vroeg dit eiland te verlaten, wanneer het ijs weder tegen het eiland lag, en wij op ‘t vermoede geluid van des nachts te voren onze koers zetteden, komende alzo over de schotsen, des morgens om 11 uur nabij land. Wij zagen toen 3 Groenlanders, die ons met hun schuitjes te hulp kwamen; doch vermits sommigen onder ons voor de Groenlanders zeer bevreesd schenen, waren er enigen, welke weer terug naar het verlaten eiland wilden keren. Dan ziende dat de Groenlanders zich bevlijtigden ons te helpen, bleven bij ons en besloten naar land te gaan. Deze Groenlanders brachten hun schuiten bij ons, welke wij vast maakten aan het weinige touwwerk aan de wal, en haalden ons dus over, en trokken de schotsen aan de wal. Zij ontvingen ons buiten verwachting zeer wel. Wij vonden daar 2 huizen of tenten, waarin bij gis 70 à 80 mensen van de beide sexen en kinderen zich bevonden (13). Verdeelden onze manschap, in ieder tent 21 koppen, waaronder van mijn scheepsvolk bestaan hebbende in 44 man, nog alleen overig waren mijn zoon, oud omtrent 9 jaar, mijn kok, koksmaat en mijn kajuitwachter. De Groenlanders lieten ons in hun huizen komen, en gaven ons de eerste middag van hun spijs te eten. Te weten: eerst gedroogde spiering, die redelijk wel smaakte. Vervolgens robbenvlees, welke wij in het eerste niet konden gebruiken; doch door hongersnood gedrongen ons daar mede hebben moeten behelpen. Ons verblijf was hier zeven dagen. Op de 3de dag van ons verblijf werd door 12 van onze manschap een reis Noordwestwaards ondernomen, om te onderzoeken, of men over land in de Straat konden komen. Kwamen des avonds terug, geen kans ziende daar over ‘t land te komen.

21 October.

Kochten 13 van de 42 man van de Groenladers een vrouwe schuit, die zij noemen een koeneboet, met 8 à 9 riemen, voor 6 dekens of kombaarsen (14), die sommigen van het volk hadden geborgen. Deze schuit gisten lang geweest te zijn 36 à 38 voeten, (15) wijd in de bodem 4 voeten, op ‘t boord 5 voeten, hol circa 2 voeten, voorzien van 14 roeibanken.

22 dito.

Resolveerden de 13 laatstgenoemde mannen met de voorsz. Schuit de reis te ondernemen, om de Noord, ten einde bij de Deense coloniën te komen, doch verzochten mij met mijn zoon hun bij te blijven, en die reis te helpen ondernemen, achterlatende Comm. *Marten Jansz.* en Comm. *H.C.Jaspers,* benevens nog 25 man. Wij kwamen toen aan een schiereiland, waarop wij vermoeden dat geland was Comm. *Castrikum, Jb. Broertjes* en *Volkert Jans,* met de overige manschap. Onderzochten hetzelve, en kwamen op een spoor van 2 mannen en een hond,

waarvan ik gisten het eene dat van *Klaas Kastrikum,*en ‘t laatste dat van zijn hond geweest te zijn. Dit spoor bracht ons in een groene valleije. Aangezien wij het zelve verloren, en hier door de gelegenheid tot nader onderzoek miste, keerden wij terug, en hielden ons verblijf des nachts op dit schiereiland. Op de klippen hadden wij een soort van houtgewas vonden, met zwarte bessen, die zeer aangenaam waren, van welk hout wij des nachts een groot vuur maakten, en achter de klippen verscholen, ons warmden en uitrusten.

23 dito.

‘s Morgens de wind Oostelijk, mooi weer, gingen wij aan het roeien, met groot gevaar, tussen de eilanden en de schotsen. Met zware deining door, zagen om 2 uur des namiddags een Groenlander met zijn schuit buiten *Statenboek (*16), die ons terug en aan land in zijn huis bracht. Behalven dat, stond nog een huis, door vele mensen bewoond. Hier vonden wij weer, de door ons daags te voren achtergelaten Commandeurs *M. Jansz*en en *H.C. Jaspers,* met de overige 25 mannen, welke door de door ons eerst ontmoete Groenlanders met 2 vrouwenschuiten daar gebracht waren. Dus waren wij toen weer 42 koppen sterk, en verplicht vier dagen te vertoeven, met de Groenlandse kost te behelpen. De behandeling was zeer vriendelijk. Een dezer inwoners vertelde ons, dat om de Noord zich een man ophield die kon schrijven, en bood zijn dienst aan om met een brief daar naar toe te gaan. Comm. *M. Jansz.* Scheurde uit zijn zakboekje een stukje papier, schreef met een kraai pen en robbenbloed twee brieven, een in de Hollandse en een andere in de Deense taal, om nodige hulp, en gaf ze aan die persoon. Doch hiervan kregen wij aan deze plaats geen bericht terug, alhoewel wij naderhand ontdekten, dat de brief aan een Hernhutsheer *Johannes Sybrants* is geaddresseert geworden, welke hem verzonden heeft naar een der Deense coloniën. De laatste nacht van ons verblijf alhier kwamen bij ons 13 mannen, welke bij *Kastrikum* en *Jacob Broertjes* geweest waren; doch reeds 7 dagen geleden, en hadden zich in die tussentijd nacht en dag op de klippen moeten onthouden, waardoor velen hunner de handen en voeten waren bevroren. Zij verhaalden ons, dat reeds 5 man van de vorige manschap waren overleden, zijnde daar onder mijn opper- en onder- timmermans. Toen resolveerde ik met Comm. *M.Jansz* en *H.C.Jaspers* dat land om te zoeken, maar hebben hun, na veel aangewende moeite, niet kunnen vinden. Hier kochten de Comm. *M.Jansz* en *H.C.Jaspers* een vrouwe schuit, voor de chitse (17) deken van de Meester van *M. Jansz,* en voor enige klederen van hun lichaam. Met deze Comm. gingen nog 13 man, benevens ons gezelschap, zijnde we toen 30 man sterk, op reis naar *Straat Davids*, in 2 schuiten, alwaar wij ook die avond, door behulp van 2 loodsen, bewesten *Staatenboek* aankwamen.

28 dito.

Stevende wij om de Noord, bij ‘t land langs. Wij gaven aan de loodsen daarvoor een halsdoek, 1 paar kousen en 1 paar wanten, waarvoor zij ons brachten aan een ander Groenlands huis, daar wij zeer veel volk vonden en vriendelijk

ontvangen werden, en moesten eten gedroogde spiering, rob – en hondenvlees, waarvoor wij onze klederen en kleine snuisterijen moesten missen. Dus hebben wij onze reis vervorderd, van de ene Groenlandse woning tot de andere, dan met, dan zonder loods. In een der huizen stierf een Groenlander, men maakte een groot misbaar. Men droeg alles uit de woning, benaaide hem in vellen, en brachten hem op de klippen. Alzo hebben wij voortgereisd aan den 18 van de maand November, en kwam aan een Deense colonie, genaamd *Juliaans Hoop,* op 61 gr. N. b. bij de koopman *Andries Roelofs,* welke in de *Straat Davids* 36 jaar had gewoond. Hij was gehuwd aan een Groenlandse vrouw, waar hij 10 kinderen bij had verwekt, waarvan er nog 5 in leven waren, te weten 2 zoons en 3 dochters. Hij was zeer ervaren in de muziek, en speelde op verscheidene instrumenten. Alhier vonden wij een zeer geringe voorraad Hollandse kost, erwten en gort, also er in geen 2 jaar een schip had geweest; doch de koopman ontving ons vriendelijk, en kregen, gedurende ons vierdaags verblijf, eenmaal ‘s daags Vaderlandse kost, en tot onze reis enig brood, zoals nader staat vermeld te worden. De koopman berichte ons, dat bij hem geweest was Comm. *Pieter Andriesz*. met 21 mannen, welke een week voor onze komst met een sloep van hem waren voortgegaan naar de colonie *Frederiks Hoop*. Hier werd ons onderricht, dat de door *Maarten Jansz.* geschreven 2 brieven waren gekomen in handen van de voorsz. J*ob. Sybrants*, die wij reeds waren voorbij gevaren, alzo deze 6 mijlen bezuiden deze colonie lag, en dat de Comm. *Hidde D. Kat* en *Albert Jansz. Van Hamburg*, met enige mannen, nog 10 mijl bezuiden onze colonie waren. De volgende Zondag namen wij ons afscheid van de koopman *Andries Roelofs,* dewelke aan mij en mijn zoon 7 stukken hard brood, (kunnende zelf niet meer ontberen, schreiende van droefheid daar over) gulhartig mede deelde, met nog een weinig erwten, gort, spek en vlees, waarvan wij allen tweemaal konden spijsigen, gevende ons daar boven een nieuwe ketel en 3 tin lepels. Door de goedheid en bezorging van de koopman *Andries Roelofs* kregen wij 2 loodsen, zijnde gedoopte Christenen, welke ons te water met onze vrouwe schuiten, die van tijd tot tijd zeer slecht werden, in doods gevaar geleiden, van de ene Groenlandse woning naar de andere, waar wij onze hemden, tabaksdozen, messen, en al wat wij hadden moesten verhandelen, voor een weinig gedroogde spiering, rob- vos – en hondenvlees. Wij leden echter veel gebrek, alzo wij het nog veel tijds niets konden krijgen. Op deze tocht had een van ons volk de Groenlander een mes ontvreemd, waardoor zij zeer te ontevreden waren. Trachten met een geladen snaphaan (18) mij dood te schieten, doch werd daar in door een Groenlander verhinderd, welke gezien had welk persoon het mes had weggenomen. Deze werd gevisiteerd, schuldig bevonden, gestraft, het welk zo naar ‘t genoegen der Groenlanders was, dat zij de verdere straf beletten, en ons alle op vis onthaalden. Exempt die, welke zich aan dieverij had schuldig gemaakt. Ondertussen was de schuit van *Marten Jansz*. verscheidene malen van ons afgeraakt. Doch vonden elkander gedurig weer, totdat wij eindelijk op den 5 December des nachts in een zeer zware storm uit het Z.O. Waren aangeland op een eiland waar 2 huizen waren, waar zich vele mensen onthielden. Deze natie was van het slechtste soort die wij hebben ontmoet. Op een klein daarbij gelegen eiland, zonder volk, was aangekomen de

Comm. *Marten Jansz.* met zijn schuit, die wij des avonds om 10 uur hoorden schreeuwen. Alle vermogen stelden wij te werk om hun te hulp te komen. Wij riepen hem terug en hij kwam naar ons toe. Wij sleepten de schuit, die zeer beschadigd was, op het land. Hier woei de schuit weg, en verbrijzelde tegen de stenen, en was onherstelbaar. De Groenlanders alhier geen voorraad hebbende, drongen ons te vertrekken. Mijn schuit nog goed zijnde, boden wij *M. Jansz.* aan met ons te willen varen. Zijn volk belette dit, en dus moest hij daar blijven, zodat wij op 7 December van hier met ons 15 mensen weer op reis gingen. Onze schuit was zeer lek, en wij alle dagen duizendmaal in doods gevaar, totdat wij den 17 December bij een gedoopte Groenlander, genaamd J*oseph,* een Catechiseerder (of Catecheet) kwamen. Toen waren wij alles kwijt; doch tot ons geluk werden wij buitengewoon Christelijk behandeld. Hij verwelkomde ons door blijdschap, met 7 snaphaans schoten. Kregen van alles vol op, endvogels, (19) witte erwten, thee, suiker. Wij verlieten hier onze gebrekkelijke schuit, gaven die aan gemelde *Joseph,* waarvoor hij aan ons verhuurde 2 vrouweschuiten, mits dat wij aan de colonie Frederichshaab, dat is Frederiks Hoop. Gekomen zijnde, daar van de koopman zouden kopen, en hem doen geworden 10 ellen blauw Karfey, hetwelk door ons is aangenomen.

19 December.

Kwamen wij op 62 graden, daar wij tot aan de colonie *Frederikshoop* vergeldinge voor bewezen vriendschap, hem de blauwe karfey hebben toegezonden, en voor hem een weinig thee, suiker en tabak, door ons van de koopman *Karel Bruyn* op credit gekocht, hebben present gedaan. Alhier was ons eerste werk mij te vervoegen bij de voorsz. Koopman, om op het vriendelijkst te verzoeken, dat hij een schuit zou geven om de Commandeur *Marten Jansz*., die wij op ‘t eiland hadden moeten verlaten, vandaar af te halen. Wij hebben hem daarvoor 100 mark geboden; doch hij geen kans ziende dit uit te voeren, wees hij dit van de hand. Echter gaf hij ons adres aan 2 Groenlanders, waarmede wij accordeerden, voor 10 ellen karfay, naar *Marten Jansz*. toe te gaan, met een brief, tabak en brood, daar gekocht onder mijn borgtocht, die de reis wel ondernamen, doch na 3 dagen op zee gezworven te hebben, vruchteloos met de schuiten terug keerden, zijnde de ene handen en voeten bevroren. De goederen werden gerestitueerd, de vracht betaald, en wij vonden daar tot onze bijzondere verlossing den 20 December een galjoot, genaamd de *Vr. Frederica Elisabeth,* Capit. *Jacob Jurgens*, van ‘t eiland *List,* uitgevaren van *Koppenhagen,* gedestineerd naar de colonie *Hikkertop* en *Rittenbenk*, achter *Disco,* doch door schade hier ingelopen op de 4 October deezes jaars. Aan dit schip werden wij aanstonds door de kapitein ontvangen, en ik en mijn zoon vriendelijk behandeld. Wij ontvingen zijn klederen om ons te dekken. Aan zijn boord vonden wij Comm. *Pieter Andriesse,* de stuurman van Comm. Hans Pietersz en zijn zoon. Zijnde de Comm. op de reis in zijn kooi overleden. Waren hier in deze colonie met ons 51 koppen, en werden door de koopman geransoeneerd. Ons rantsoen was weeklijks voor ieder persoon 1 pond boter, 1 pond lamsvlees, 1 pond spek, 4 pond hard brood, 6 piel of bij gis anderhalf kop gort, en 6 piel witte erwten. Hadden hier al mede de gehele winter, O.N. en N.O.

winden, met veel sneeuw en harde vorst, zijnde het aldaar, volgens getuigenis van de koopman, in geen 16 jaar zo koud geweest, zo dat men niet voor den 15 Februari dooi weer kreeg. Ontvingen toen een missive van *Marten Jansz*, waarin hij kennis gaf, dat hij met nog een gedeelte van zijn volk in leven was, en lag nog 19 mijl bezuiden ons bij de Groenlanders. Wij maakten veel werk om een vrouweschuit naar hun toe te krijgen dat ook gelukten door de bewerking van de predikant. Zonden den 28 Februari een schuit met fictualie aan hun af. Daar gaven wij een geringe beloning voor. Dewelke aldaar op de 8 Maart aankwam. Waarvan wij den 16 dito bij deszelfs terugkomst door de Commandeur, die zelfs mede kwam, bericht ontvingen dat van het volk van gemelde Commandeur drie man door koude en gebrek aan voedsel overleden waren. ‘s Anderdaags na zijn aankomst stierf nog een van zijn mede gebrachten manschap, zijnde het overige volk alle zeer zwak. De koopman liet door zijn volk met de boot, daags voor de aankomst van gemelde Commandeur *Marten Jansz*, 13 man met fictualie naar een andere colonie bezorgen, met het oogmerk om dezelve zo vervolgens naar de geredde manschap te transporteren. Hier kregen wij ook bericht, dat mijn stuurman met een sloep met 25 man, die op de schotsen bij de victualie van ‘t laatst gebleven schip van *Kastrikum* zich opgehouden hadden in de colonie *Gorthoop*, gelegen op 65 gr. N. breedte waren aangekomen. Ook kwamen hier 5 Groenlanders, om te berichten, dat *Albert Jansz* bij gis omtrent 24 mijl bezuiden van ons was en zijn schuit verloren had door harde wind. Ook kregen bericht, dat Commandeur *Hidde Dirkse Kat*, als ook Commandeur *Hans Christiaan Jaspers*, die bij ons geweest is met enige manschap op de colonie *Juliaanshoop* aangeland was. Den 31 Maart kwam bij ons Commandeur *Albert Jansz* aan boord, om mede naar ‘t vaderland te gaan. Vervolgens het schip gereed gemaakt hebbende, werd het zelve, bestaande het scheepsvolk in 11, en wij in 53 koppen, van de gebleven manschap voor 7 weken geëquipeerd, en waren dus den 6 April van alles gereed. Den 7 April vertrokken wij van de colonie *Frederikshoop*, hebbende de W.N.O. mooi weer, goede gelegenheid, stevende West Zuid West; den 8 April N.N.W. met stijve koelte. Ontmoeten ons 2 Engelse Straat Davids vaarders bij *Statenhoek.* En zo vervolgens hadden de gelegenheid tot den 12 April, bevonden ons op de N.b. van 57 gr. 30 min. lengte, 340 gr. 36 min. Kregen de wind Oostelijk tot den 15 April, des avonds kregen de wind Westelijk, met mooi weer, stuurden O.t.Z. Hadden de wind tot 20 April, dan de wind bezuiden West en ook benoorden, met stijve koelten. Kregen toen de wind Oostelijk. Hielden het zo wat over en weer gaande. Kregen den 24 April de wind Z.W. Stuurden O.Z.O. ½ Z. Passeerden den 25 ‘s avonds *Hitland*, met een stijve koelte uit het Z.Z.W. heel dik van regen. Den 26 dito kregen de wind Z.O. Wende weer over met een stijve koelte. Zeilden Z.W. t.Z. ‘s Nachts liep de wind O.t.N. Konden Z.O. t. Z. zeilen. Liepen weer bewesten *Hitland*. Den 27 zagen wij des morgens *Vulle* Z.O.t.Z. van ons, kwamen omtrent 10 uur daar bij, liepen toen dicht onder het land door, benoorden *Fayenhil*. Bevonden ons op de ware breedte van 59 gr. 53 min. In den achtermiddag zagen wij ons een schip passeren die Wetswaard overging. Wij hadden de wind N.O. stuurden Z.O. Den 21 April in de middagwacht, praaiden wij een Hamburger Groenlandvaarder, zijnde Comm. *Auke Johannes*, die

ons berichten dat de Hollanders een schip naar *IJsland* zouden zenden, om te zien of het volk van de nog vermiste schepen daar waren, hebben wij hem een bericht, ten dele zo als hier voren gemeld is. Kwamen den 15 Mei te *Bergen* in *Noorwegen.* Vertrokken van daar den 19 met schipper *Hans Tornou*, mede brengende mijn zoon en de timmerman van *Klaas Janse Kastrikum*, en kwamen den 25, God zij gedankt, ‘s morgens in ‘t *Vlie* binnen. Namen een vaartuig dat mij tot *Harlingen* bracht, en van daar met de veerman op *Amsterdam*, alwaar wij den 26 ‘s namiddags behouden aankwamen. Vandaar des avonds te *Zaandam*, alwaar een grote menigte mensen bijeen vergaderd was om mij te zien, en hun blijdschap over mijn terugkomst betoonde. En alzo, God zij dank, deze zeer gevaarlijke reis in een doorgaande redelijke gezondheid hebben doorgebracht.

Wat de zogenaamde wilden of Groenladers betreft, derzelver dagelijkse zamenleving is vredig. Schoon zij ‘t eerst onder de mannen, daarna krijgen de vrouwen een deel, en eindelijk de kinderen, schiet er dan nog wat over, dan geven zij ‘t ook aan vreemden. Is de portie klein, zo moet elk iets minder hebben, anders krijgt ieder zijn bekomst. Hun kost is robvlees, en spek, en spiering en gevogelte, en bij nood hondevlees. Alles ‘t geen ze meer vangen dan zij voor dien tijd nodig hebben, stoppen zij in kuilen, om ‘t in de winter te gebruiken. Hun drank is vers water, zo koud mogelijk het zelve drinkende.

De vrouwen helpen zich zelven in het kinderbaren, en schijnen daardoor niet verzwakt noch afgemat, vangende haar bezigheden terstond wederom aan. Des nachts liggen alle mannen, vrouwen en kinderen bij elkanderen te slapen, zonder dat er enige onbetaamlijkheden geschieden.

De mannen zijn zeer ervaren in de kennisse van de af- en aanloop van ‘t ijs, van de winden en ‘t weer. ‘t Geen zo ver ging, dat men op hun voorspellingen van dien aard, vrij gerust staat kon maken. De bekeerde Groenlanders houden hun godsdienstoeveningen stiptelijk, gaande onder anderen des morgens niet uit voor hun gebed doen, en een psalm zingen. Komende zodra des avonds niet thuis, of doen het zelfde. Wat de onbekeerde betreft, daarin heb ik geen de minste godsdienst bespeurd.

De Groenlanders die de Zuidelijkste en zelfs die aan de Staatenhoek wonen, bevinden wij de eenvoudigste, de mensenlievendste en gulhartigste. Hebbende voor een beuzeling alles dat zij ontberen konnen, te koop, daar zij die nader aan de colonien wonen, die deugden op ver na in een zulk een trap niet bezitten, maar door de handel en ruiling daar zij zich mede generen, zo veel hebzucht lieten blijken, dat een weinig van onze noodwendigheden hun nauwelijks konden doen besluiten, om ons voedsel, waar zij beter dan de vorige van voorzien waren, te geven. Een klaar bewijs dat de overvloed de mens niet mededeelzaam, maar wel gierig maakt, en dat de menselijke natuur op alle plaatsen dezelfde is.

Wat het land betreft, het is hoog, berg en klipachtig. Zeer onbekwaam om er enige dagreizen op te voet te gaan. De bergen schenen dor te zijn. Er waren nog valleien waar enige groenten in groeien, doch waar van de inwoners bijna geen gebruik tot hun levens onderhoud van maken. De Oostkust heeft een bijna gelijke strekking van Jan Maaien Eiland af, hebbende geen bochten als bij de gebroken

landen die voor dezelve liggen. Welke bochten echter zo klein zijn dat ze in geen aanmerking komen. Hier langs loopt het ijs uit de IJszee, naar de grote oceaan of Spanse Zee, en smelt daar. Door deze doortocht is het bijna onmogelijk om die kust te bevaren, en er is om die reden aan die zijde geen een colonie. Een boschaadje (21) is er op 61 graden. Voorts heb ik er geen bomen kunnen ontdekken, en ik onderstel dat er ook weinig hout wast, omdat de wilden al het hout ‘t geen zij in zee vinden, greetig opzamelen. De vreemdheid van de taal deezer mensen waar door wij hun zeer gebreklijk verstonden, heeft ons inderdaad zeer veel in de weg gestaan om van hun verscheiden zaken, rakende het land, zee, de stromen, en betreffende hun afstamming van hun voorouders, zo vervolgens te weten te komen. Onze nood en gebrek dat ons bijbleef heeft ons tevens verhinderd, om ons met ernst op hun taal toe te leggen.

(1)Wikipedia: De Vlieter is een gebied in de Waddenzee, langs de Afsluitdijk, ongeveer zes kilometer ten oosten van Den Oever.
(2) Ra: Een lange, ronde spier aan een mast of steng hangende en dienende om een zeil op te houden, welks bovenzijde er aan verbonden wordt.
(3) Van Dale – Krengen: een schip opzij halen door verplaatsing van ballast of andere zware gewichten, om het onder de lastlijn te kalfaten.
(4) Van Dale – Kraanbalk: twee knievormige balken ter zijde van de steven, waaraan het anker wordt opgehesen en bevestigd.
(5) Van Dale – Mars:Halfrond platform van hout of ijzer op de langszalings, rond de top van een ondermast.
(6) Nederlandse Encyclopedie – Breegang: dat deel van de buitenhuid van een schip dat tussen het reehout en het bovenste berghout ligt en waar de geschutsmonden door steken.
(7) Van Dale – Roede: lengte maat = 10 m
(8) Rust: een zware plaat, die op z'n kant tegen de buitenhuid bevestigd was. Tegen het boord het dikst en dunner uitlopend naar de buitenkant.
(9)Taliereep: Hijstouw van een scheepstakel.
(10) Van Dale – Schoven: een bundel duigen. Duigen: gebogen platte stukken hout waaruit de wand van een vat is samengesteld.
(11) Willen: stootkussens aan een schip.
(12) Van Dale – Occagie: gelegenheid.
(13) Van deze tenten, gelijk mede van de natuurl. Historie van dat land en die volken, vinden de liefhebbers een net verhaal en historie van Groenland, beschreven door David Cransz, uitgegeven te Haarlem bij C.H. Behm, en Wit. A° 1767.
(14)Van Dale – Kombaars: grove wollen of wel gewatteerde deken zoals de matrozen vroeger gebruikten.
(15) Lengte maat ongeveer 30 cm.
(16) Statenhoek = kaap Farewell.
(17)Van Dale – schitse: sits, met bonte, meestal kleine figuren op lichte grond bedrukt katoen.

(18)Van Dale – snaphaan: een geweer dat niet met een lont, doch doormiddel van een haan met vuursteen afgeschoten werd.
(19)Endvogel= eend.
(20) Frederichshaab=Frederiks Hoop.
(21)Van Dale – boschaadje: bosschage, bosje, groep geboomte.